

MUINSUSKAITSE ERITINGIMUSED

KURESSAARES, PARGI TN 2 DETAILPLANEERINGU JUURDE

Kuressaare vanalinna muinsuskaitseala, reg. nr. 27011

Koostaja Madis Nõmm, Klotoid OÜ

KOOSKÖLASTAN
Nr. 23403 - 15. 09. 2014...a.
MUINSUSKAITSEAMET
Saaremaa vaneminspektor
RITA PEIRUMAA

Alusmaterjalid

1. Kuressaare LV korraldus Pargi tn. 2 DP algatamiseks, 2014

Asukoht

LILLA JOON – muinsuskaitseala piir

ORANŽ JOON – muinsuskaitseala kaitsevööndi piir

ROHELINE JOON – Kuressaare linnuse ning selle bastionide, raveliinide ja vallikraavi ühise kaitsevööndi piir

PUNANE ALA – planeeritav Pargi 2 krunt

Eesmärk

Detailplaneeringuga jagatakse krunt kaheks osaks, aadressidega Pargi 2 ja Pikk 2a. Jagamise eesmärgiks on Pargi 2 võõrandamine.

Eritingimustega antakse üldised muinsuskaitse juhtnöörid Pargi 2 ja Pikk 2a kruntidele planeeritavate uushoonete rajamiseks.

Olemasoleva ruumi kirjeldus

Pargi 2 kinnistu paikneb Kuressaare vanalinna muinsuskaitsealal, kesklinnast mõnesaja meetri kaugusel ja piirneb läänest Tolli, lõunast Pargi ning idast Pika tänavaga. Krundil asub kahekorruseline puithoone (19. sajandi lõpu ajalehekuulutustes nimetatud Wildenbergi majaks), mis ehitamise ajal oli Kuressaare kuurordiarhitektuurile parimaid esindajaid, kuid ümberehituste tulemusena on kaotanud enamuse olulistest kujundusdetailidest; 1997. aastal ehitatud kahekorruseline kivihoone ja kivist ühekorruseline abihoone koos juurdeehitatud puitkuuriga. 1944-2014 tegutses aadressil Pargi 2 Kuressaare Väikelastekodu.

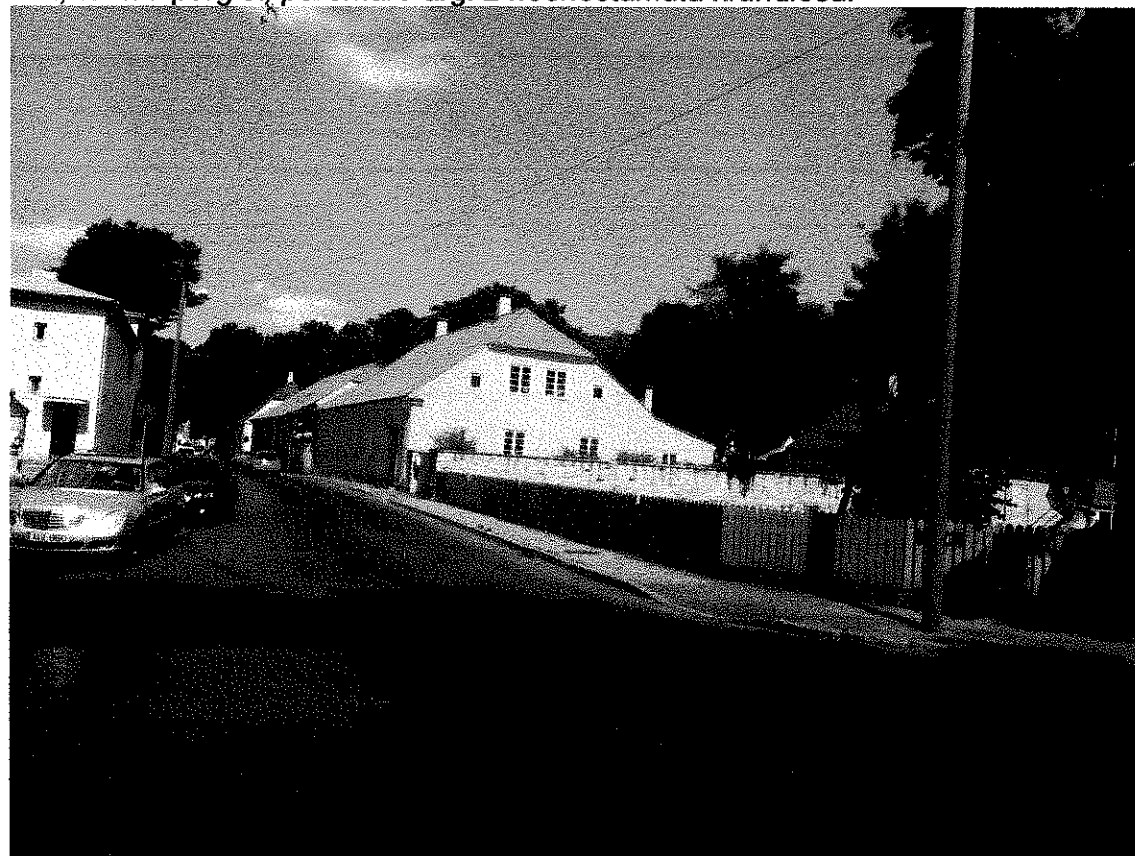
Moskva 20 hoone ajaloost

Põneva ootamatusena selgus, et krundi Tolli tänava poolisel küljel on kunagi asunud keskmise suurusega kivihoone. Inventariseerimistoimiku leidmine oli omaette pätkel, kuni selgus, et N-Liidu ajal erines Tolli (Moskva) tänava hoonestuse numeratsioon praegusest oluliselt. Numbrite lugemist alustati Pikk – Moskva (Tolli) ristmikult, mitte V. Kingissepa (Pargi) – Tolli ristmikult, nagu tehakse alates iseseisvuse taastamisest. Veel 1972 jagunes praegune Pargi 2 kaheks eraldi kinnistuks, kusjuures Tolli tänava poolne osa kandis numbrit Moskva (Tolli) 20. Praegu oleks tema aadress ilmselt Tolli 2.

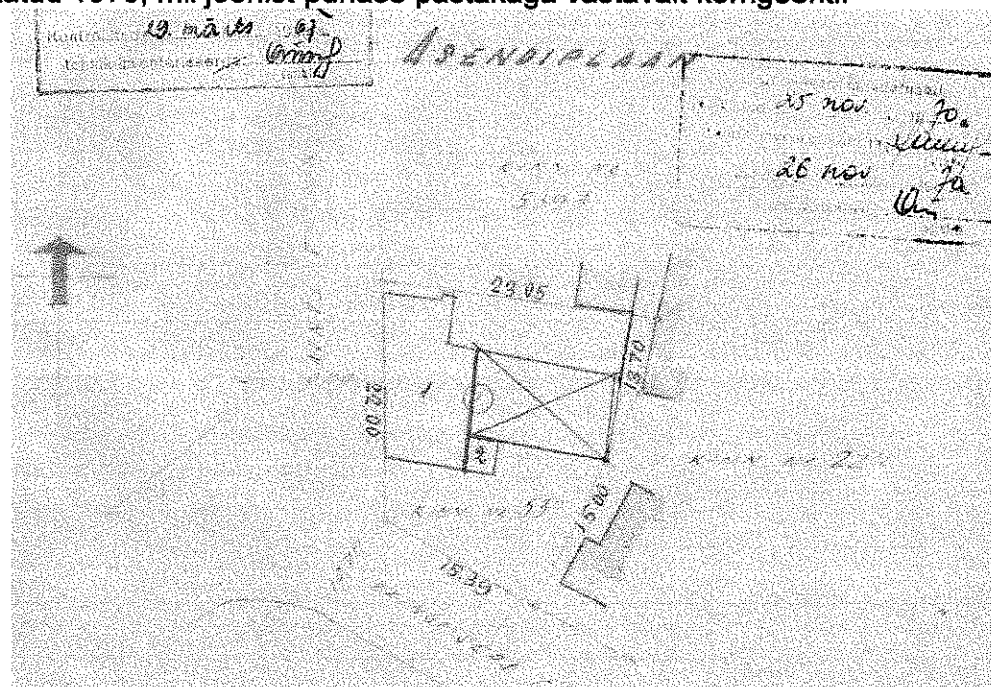
Foto 1 Lammutatud hoone asub paremal, ülesvõtte tehtud Pargi-Tolli ristmikult, ees Tolli tänav. (1968, linnavalitsuse arhiivist).

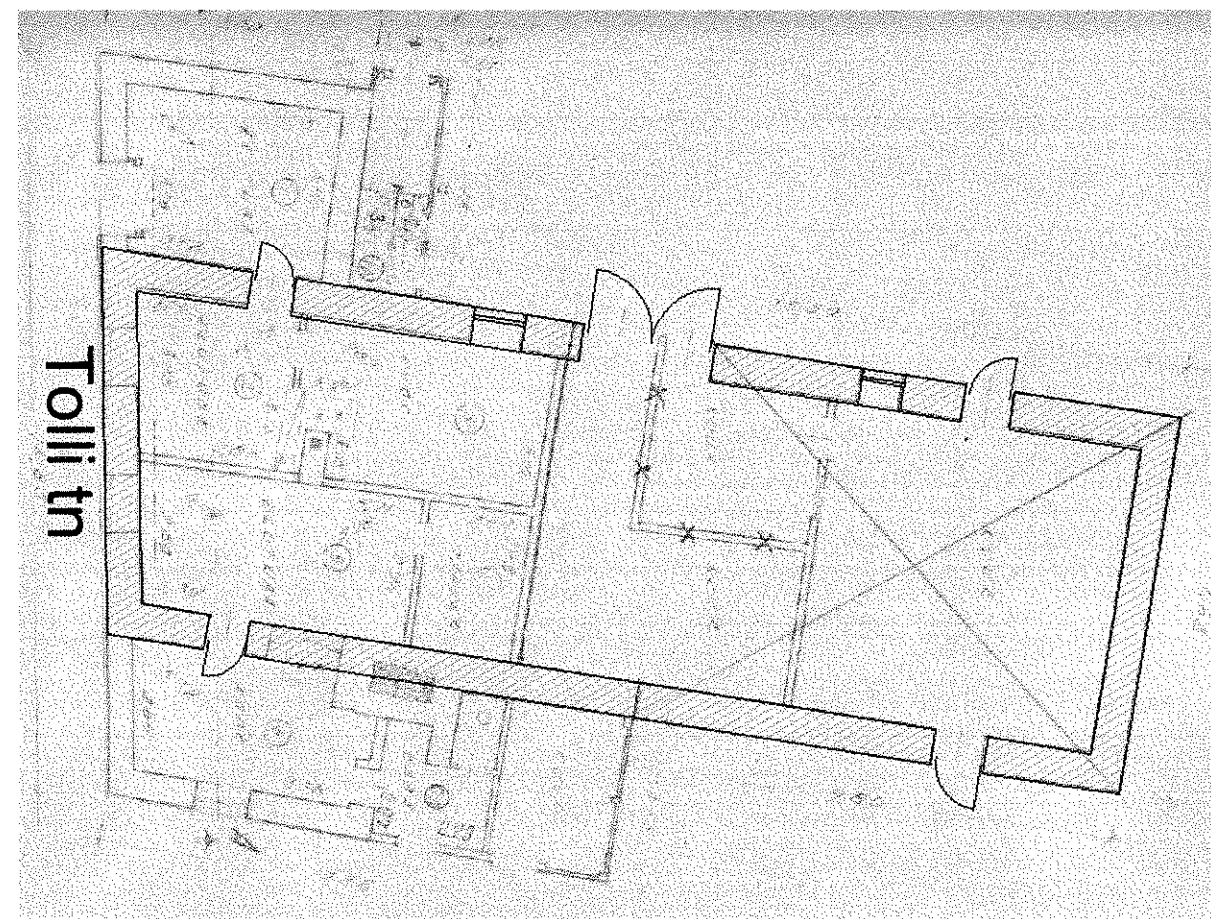
Foto 2, tehtud pargist, paremal Pargi 2 hoonestamata krundiosa.

Plaan 1, lammutatud hoone asus pärast Teist Maailmasõda omaette krundil, aadressiga Moskva 20. Moskva (Tolli) tänava ääres paiknes 2-korruseline, krundisügavuses 1-korruseline osa. Inventariseerimisbüroo pitseritest nähtub, et ühekorruseline osa on lammutatud 1970, mil joonist punase pastakaga vastavalt korregeriti.

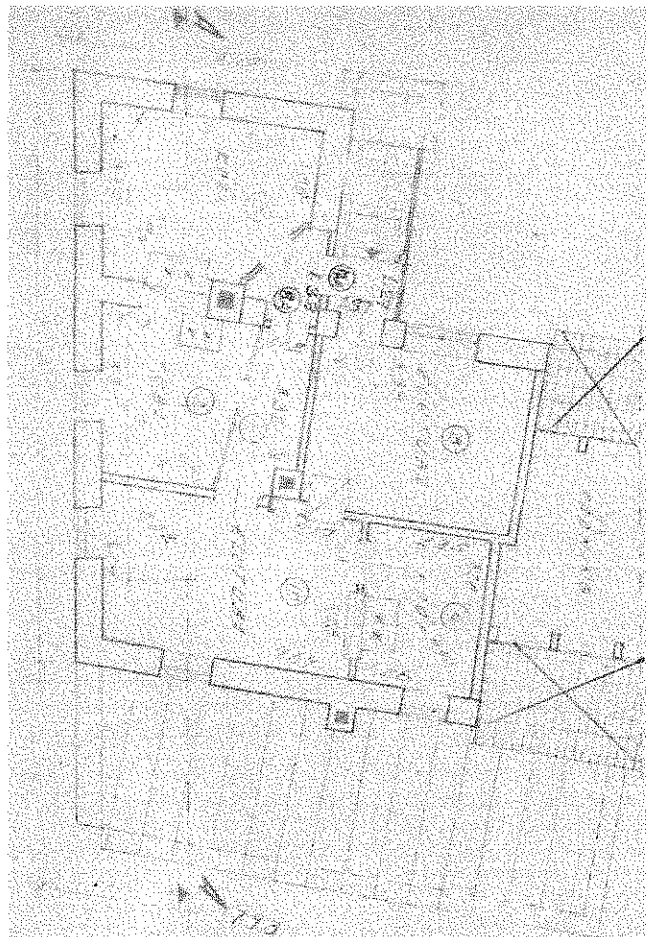

Plaan 2. Inventariseerimisjoonise põhikorrus. Plaanilahendusse süvenedes võiks pakkuda hüpoteesi, et hoone on algselt olnud massiivsete (paksusega 75-80cm) paekivi seintega ristkülik, gabariitidega ca 21,5x7,6m, mittetäisnurkse tänavapoolse seinaga. Väikesed tiibhooned, võib-olla tänavapoolsed aknad ja mansardkorrus on ehitatud hiljem. Algse põhimahu ukseavad on sümmeetrilise paigutusega. Plaanilahendus viitab sellele, et algselt on tegemist olnud majandushoonega. Näiteks puudub kandev pöiksein, millele toetuks ülemise korruse tagasein.

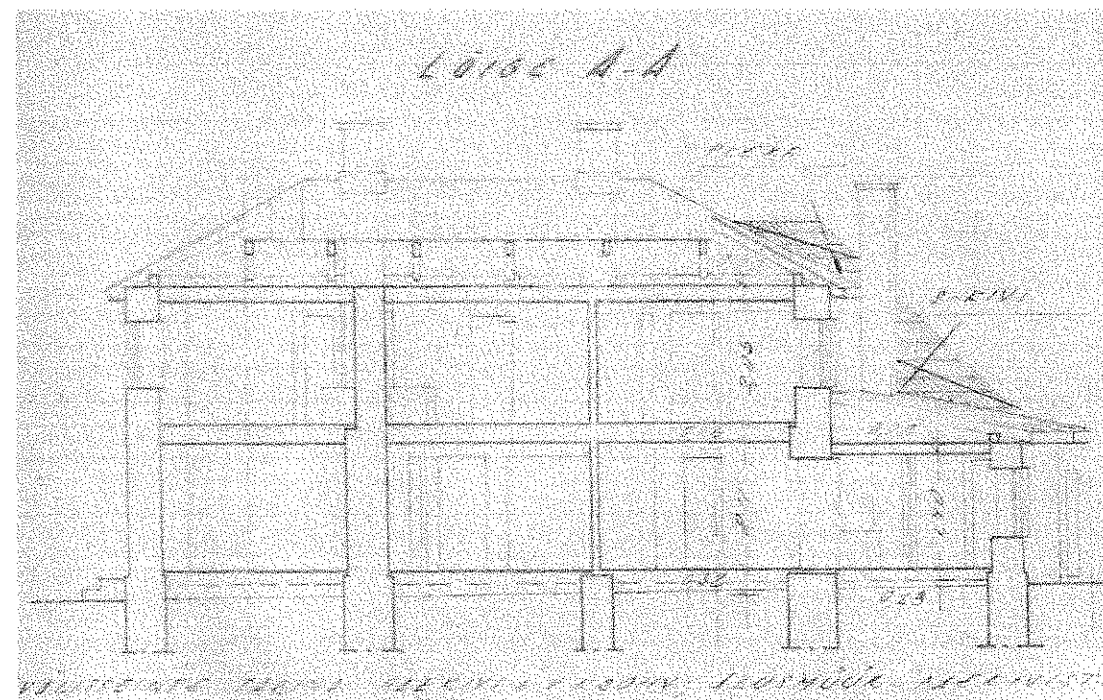
Mingil ajahetkel võeti ette põhjalik ümberehitus, rajati tiibhooned, ehitati peale teine korrus (võib-olla ka erinevatel aegdel). Ühekorruselise osa kõrge viilkatus oli kaetud S-kujulise savikiviga, kahekorruselise osa madalakaldeline katus plekiga. Tiibhooned on märgatavalt kergemate, ca 50 cm paksuste peakiviseintega. Mantelkorstna taoline ehitus on tõenäoliselt samuti hilisem ümberehitus. 1946. aasta inventariseerimisloendis on ühekorruselise hooneosa nimetatud talliks.

Plaan 3. Inventariseerimisjoonise mansardkorrus. Võimalik, et mansardi on ehitatud kahes järgus. Kaks lõunapoolset akent on pikihoone suhtes telgsümmeetrilised, kolmas aken asetseb veidi eraldi. Tänavapoolses otsas oli võib-olla algselt pikihoone poolkelpkatusega viil. Inventariseerimisjoonise lõikel on hoovipoolne viil joonistatud ilma kelbata (vt. Plaan 4). Kuid umbmääraselt „1930-ndad“ dateeritud aerofoto paljastab, et hoovipoolses otsas oli tõesti poolkelp

Vaheseinte paigutus näitab, et N-Liidu ajal oli selles väheldases hoones koguni 5 korterit, millest ühel puudus isegi pliidinurk. Kemmerg oli maja peale ühine ja asus allkorrusel, juurdeehitatud puit-trepikojas.

Plaan 4. Inventariseerimisjoonise lõige. Tähelepanu äratav, et korruste kõrgused on väga madalad. Ülemise korruse puhul see võiks olla isegi tavaline, juhul kui mansard ehitati pööningu täiteks, et linnastuvat lihtrahvast majutada. Kuid alumise korruse kõrgus 2.11 on tavaliselt väike. See viitab hiljem olemasolevasse hoonesse ehitatud eluruumidele. Tõenäoliselt on tegemist praeguse Tolli 2 krundi juurde

Suure heleda katuse järgi on leitav Wildenbergi maja, selle kõrval paistab talli kivikatus koos valge harjaga. Selgelt on näha hoovipoolne poolkelpkatus

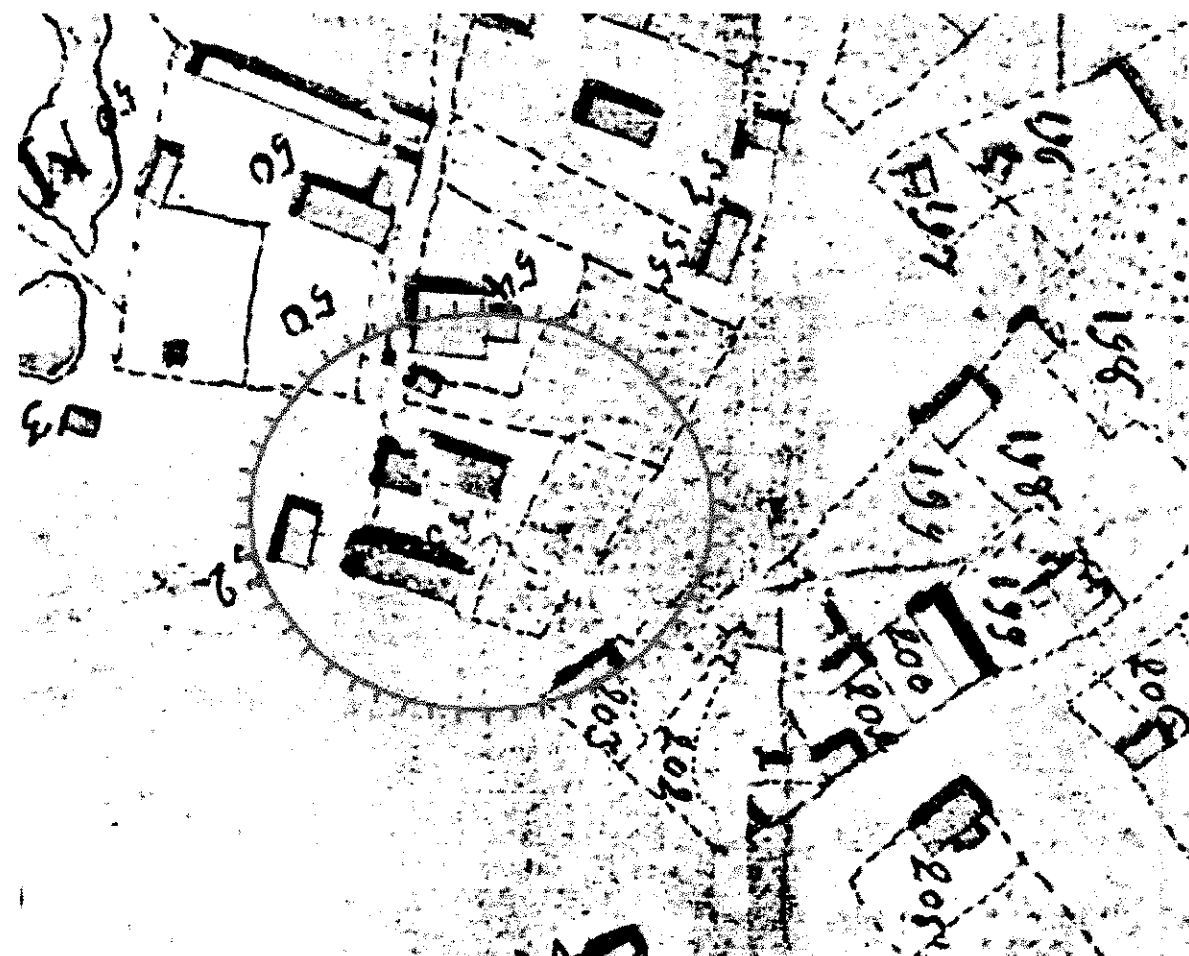

Kaart 1

Esimest korda on praegune Pargi 2 krunt kantud 1747. aasta Kuressaare kaardile. Tollal on kinnistu jagatud kolmeks osaks, millest ainsana oli hoonestatud praegusel Pargi-Tolli ristmikul olev. Hoonestusse kuulus ka praeguse Tolli 2 peahoone eelkäija. Päril sama hoonega tegemist pole, sest praegune paikneb tänavaga rööbiti. Tall on kaardile kantud inventariseerimisplaanile vastavas suurus ja kohas.

Jaak Ranna andmetel:

Tolli 18/20 kuulus 1747. a. plaani juures toodud krundiloendi järgi (krunt nr. 53) "Cpt. v. Fleming'le", kelleks oli tõenäoliselt Rootsi kapten Lorenz v. Fleming (1700-1744). 1772. a. krundiloendi järgi oli omanikuks "Mahlermeister" Karstens'i lesk. 1776. a. krundiloendi aga juba "Postmeister" Carl Friedrich Hamack (1738-1808). 1786. a. krundiloendis on öeldud, et antud krunt on riigi/kroonu poolt lepingu alusel "Postmeistrilt" ära ostetud ja seal asub ja toimib endiselt Postimaja.

Kaart 2

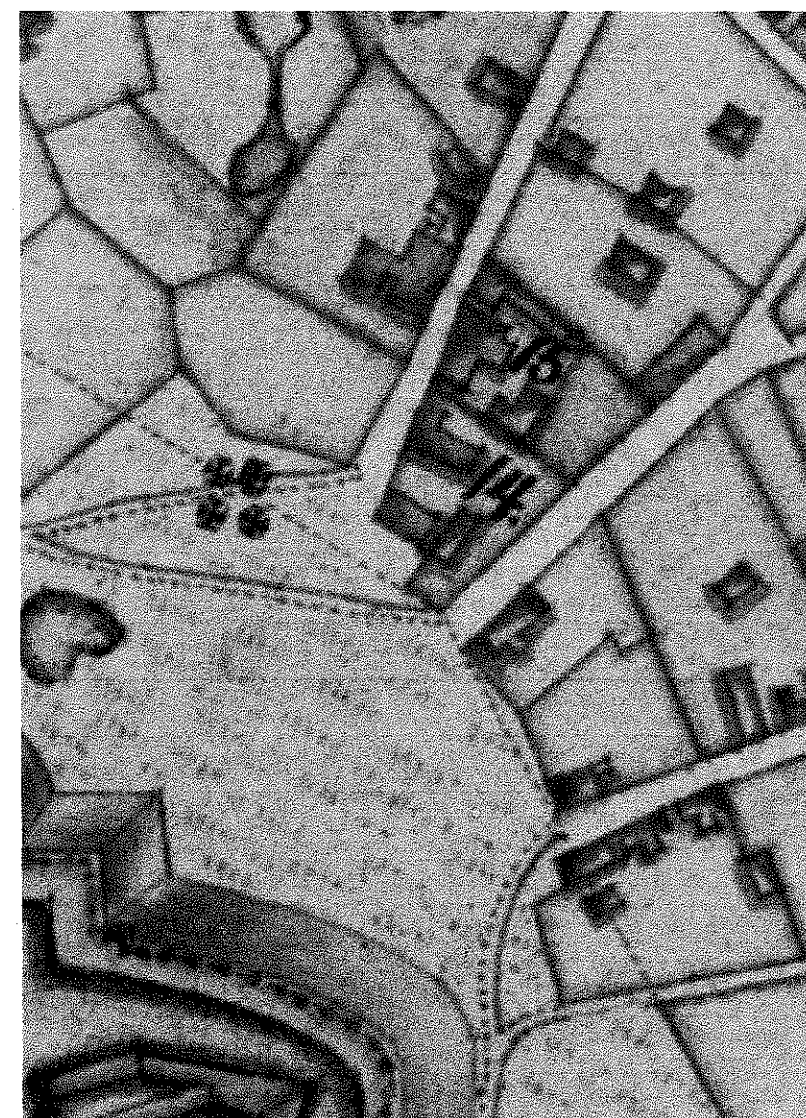
Ca 1805a. kaart. Nr. 15 – tollihooned (*kuulus alates 1785 kroonule*), nr. 14 – postkontor. Üle tee asub vana surnuaed. Võimalik, et kuni pargi rajamiseni 1861 asus seal veel märgatavaid hauakivisid ja –kambreid.

Talli idapoolse otsa kõrvale on ehitatud palkmaja, mille funktsioon on teadmata..

Omaette uuringu teema võiks olla tallihoone kui kvartali ühe vanima hoone seos kunagise linnakirikuga, mille rootslased 1612. aastal maha põletasid. Tänapäevasel kordinatsiooniga kaardil on ida-läänesuunaline asetus jälgitav.

Jaak Ranna andmetel:

Hiljemalt 1810 on antud krunt taas eraomanduses ja nii see ka jääb 20. saja alguseni. 19. sajandi jooksul käib krunt läbi mitme omaniku käest.

Kaart 3

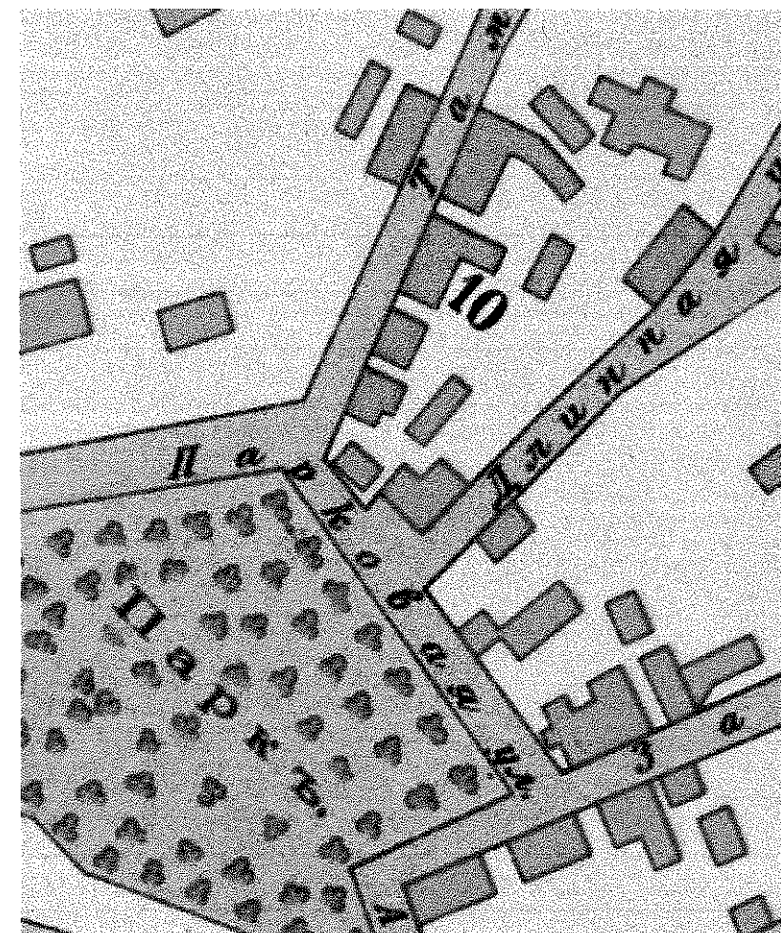
1862 on Tolli 2 eluhoone ümber ehitatud ja paikneb nüüd rööbiti Tolli tänavaga. Tall on pärast Pargi tänava valmimist sattunud ristmikule.

Kaart 4

Tegemist on tsaariaegse laiatarbekaardiga, mida korduvalt uustrükiti. Vanim selgesti dateeritav (käsitsi kirjutatud ääremärkusele aastarvuga **1902**) versioon on pärit kusagilt 19.-20. sajandi vahetuselt.

10 - Tamožnja

Pargi – Pikk ristmikule on ehitatud Wildenbergi maja; Pargi-Tolli ristmikule ühekorruseline puidust abihoone (lammutatud vahemikus 1934-1938).

1911 on sama kaart uustrükitud. Hoonestuse olukord muutumatu. Esimest korda on Kuressaare majadele antud numeratsioon. Wildenbergi maja kannab numbrit Pargi 2, ajalooline tall Tolli 20. Ilmselt on abihoonest millalgi saanud kortermaja. Numbrid on kirjutatud käsitsi. Samal plaanil on käsitsi kirjutatud tekste veel, sama käekirjaga ja – kirillitsas. Numeratsiooni alguse Kuressaares võiks sellele tuginedes dateerida 1911-1917 (juba 1917 aastal loobuti Saaremaal üldiselt kirillitsast, ka õigeusu kirikuraamatutesse hakati sissekandeid tegema eesti keeles).

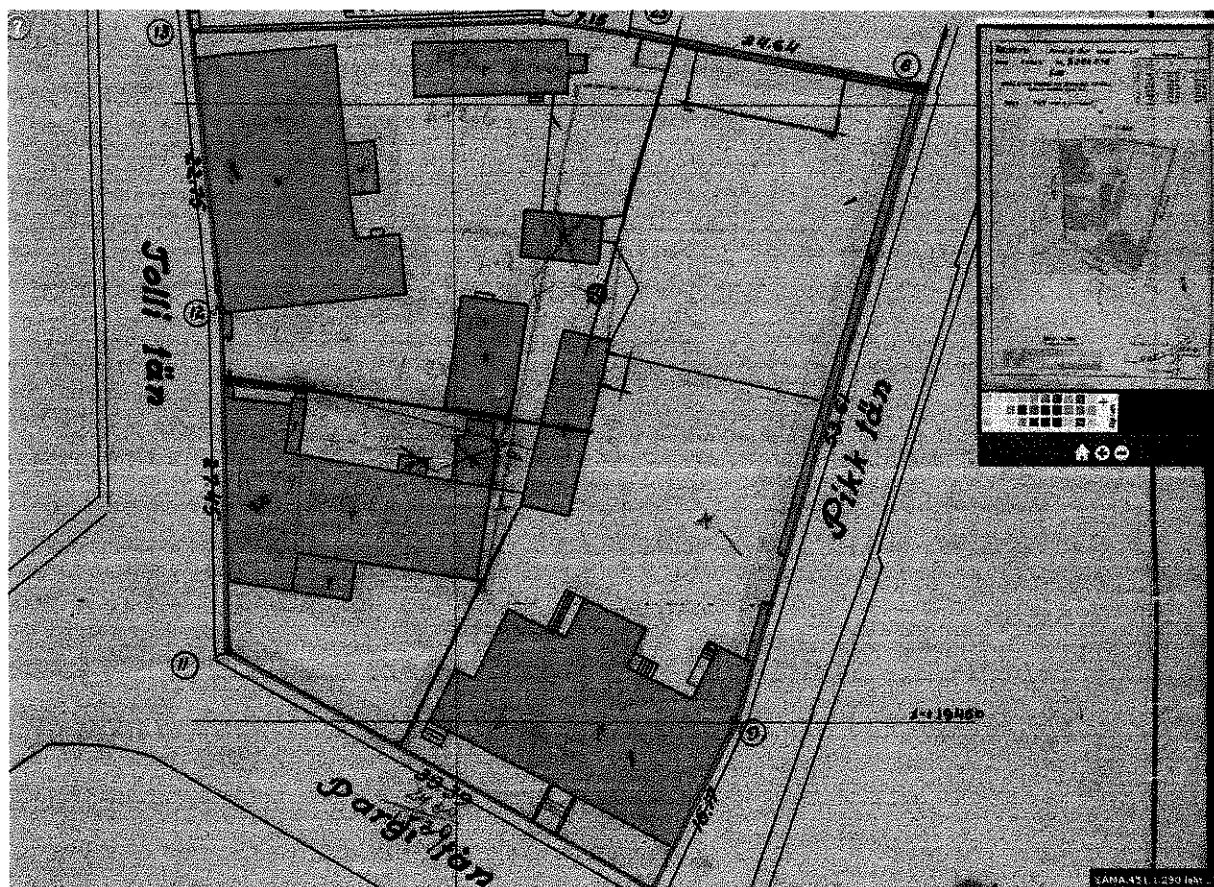
Kaart 5

1938-nda aasta krundiplaan. Tolli 2 (tollane Tolli 18), Pargi 2 ja kunagine Tolli 20 moodustavad ühe kinnistu. Plaanikalkale on tõmmatud piire nii musta kui punasega, punased jõustused. 1934 on kinnistu märgitud kui A. Wildenbergi pärandavara. Pargi-Pikk ristmikul olevale Wildenbergi majale on pärast 1934-ndat Pika tänava poole ehitatud juurde trepikoda

Tolli 20 kivimaja on maamõõtja poolt ekslikult märgitud puithooneks.

1800nda aasta paiku ehitatud põhja-lõuna suunaline abihoone on EW aja lõpul või Nõukogudeaja alguses saanud juurde koja, mis võiks tähendada elumajana kasutamist. Lammutatud 1968.

Otsaga Pika tänava poole, seljaga vastu naaberkrunti rajati paekivist seintega pesuköök. Lammutatud vahemikus 1996- 1997.

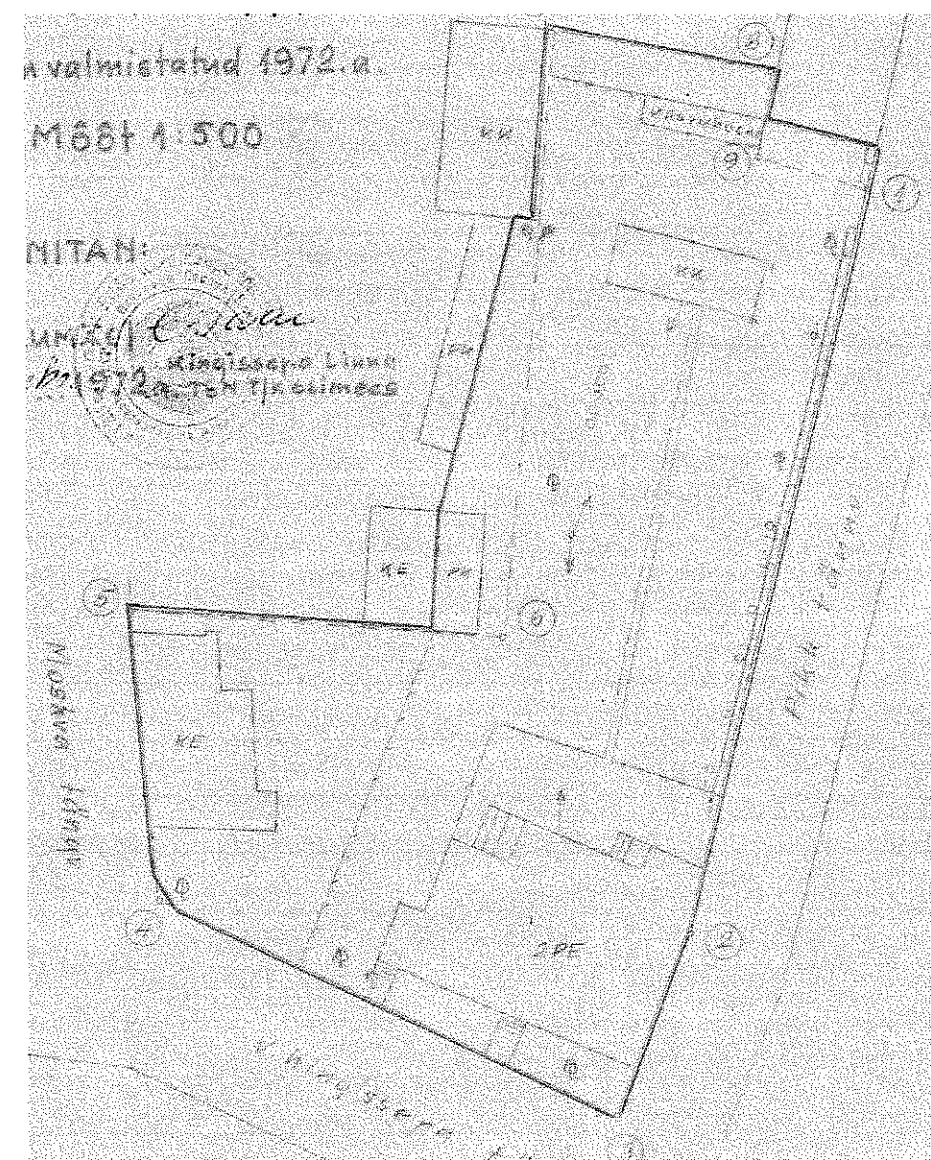
Plaan 5

1972 a krundiplaan. V.Kingissepa (Pargi) 2 krundile on liidetud senine Moskva (Tolli) 20. Tõenäoliselt on viimased elanikud endisest tallihoonest allesjäänud elamutiivast juba mujale suunatud.

Vahemikus 1962-1972 on (seni Tolli 2 ehk Moskva 18 piirides asuva) väikese kivihoone põhjapoolsest otsast lammutatud ca 2,5m pikkune puitosa, kus asus esik ja kuivkäimla. 1956. aastal oli abihoone kasutusel sööklana. Kuna 40.-50.-ndate inventariseerimistoimikutest selgub mõneti ootamatu avameelsusega, et Wildenbergi majas elasid sõjaväelased, võib olla tegemist nende toitlustuskohaga. Kuni 1976. aastani oli hoone kasutusel elamuna.

Esimest korda on plaanile jõudnud Tolli 2 (Moskva 18) kivist abihoonega külgnev puukuur.

Talli lammutamine ja söökla-elamu abihoone staatuse taastamine langeb kokku 70-ndatel alanud kortermajade ehitamise buumiga, millega restruktureeriti oluline osa Kuressaare elamispinnast.

Plaan 6

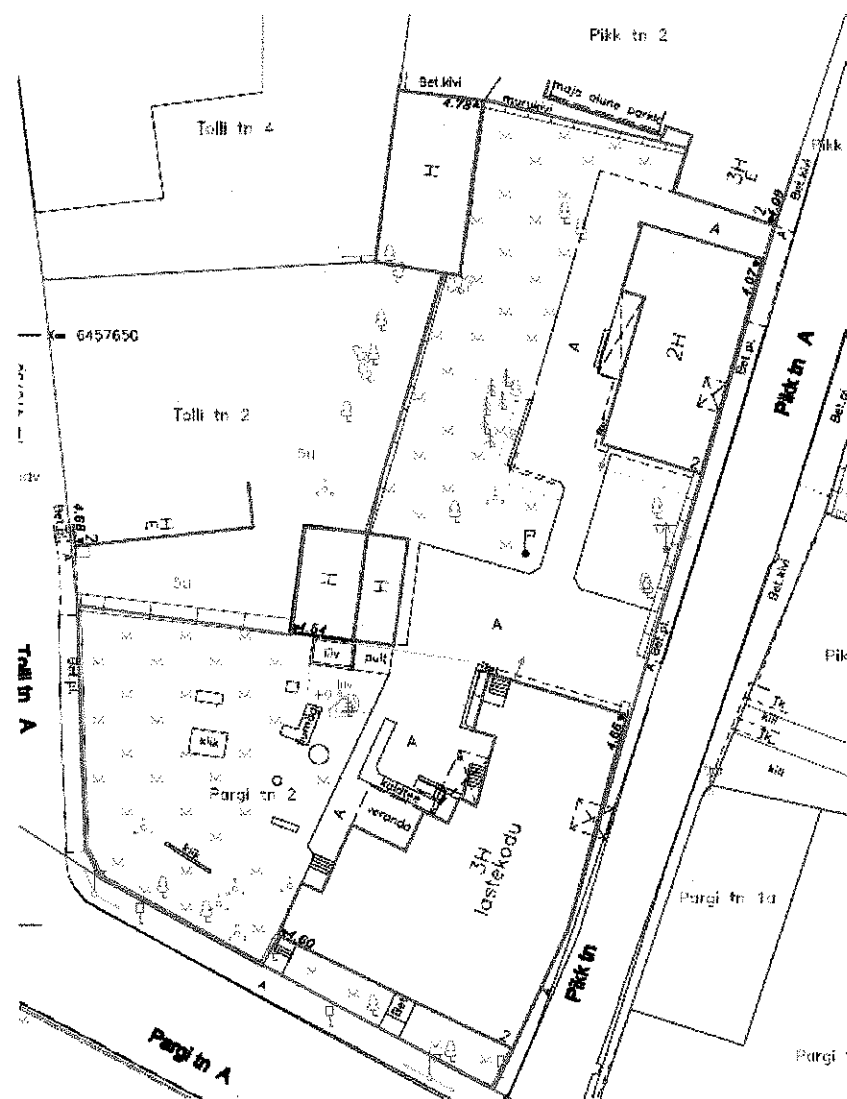
Kaasaegne topo.

Wildenbergi majale on Pika tänava poole 1994 külge juurde ehitatud mahukas hooneosa.

Kirdepoolsesse nurka ehitati kahekorruseline, keldriga hoone 1997.

Alles on vana puukuur.

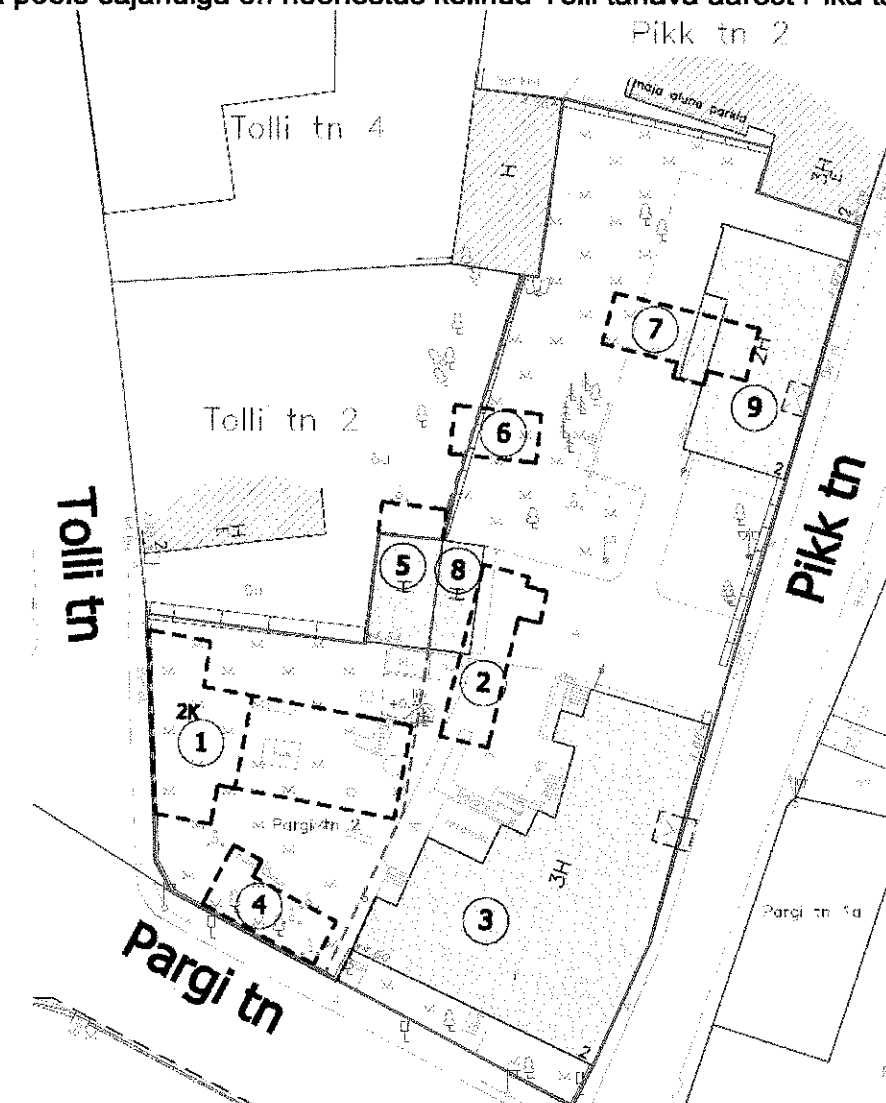
Varem praeguse Tolli 2 krundi juurde kuulunud väheldane kivihoone on vahepeal liidetud Pargi 2 krundiga. Tolli 2 ja Pargi 2 kruntide omanikud lahkusid *järel-umsiedlungi* käigus 1941 jaanuaris Saksamaale ja hoonestust nende pärijatele ei tagastatud. Sel hetkel oli võimalik piire vajalikul viisil ümber joonistada ilma liigse bürokraatiata. Liitmine leidis aset 1993. aastal, mil ajutiselt moodustati krunt Tolli 2a.

Plaan 7

Praegusel Pargi 2 krundil kunagi asunud ja olemasolevate hoonete kronoloogiline loetelu. *Lammutatud hooned – katkendjoon; olemasolevad – hall pind; kunagine vahepiir – punane katkendjoon*

1. Tall (*hiljem osaliselt elamu*). Rajatud enne 1747, lammutatud 1972
2. Palkhoone. Rajatud enne 1805, lammutatud 1968
3. Kahekorruseline palkhoone. Rajatud vahemikus 1861-1902 (tõenäoliselt 1890 paiku)
4. Palkhoone. Rajatud vahemikus 1861-1902, lammutatud 1934-38
5. Kivihoone. Rajatud enne 1938 (kuni 1993 Tolli 2 koosseisus)
6. Puukuur. Näha ainult 1938 aasta plaanil, samuti Toomi 1:2000-el
7. Kivihoone (*pesukööök*). Rajatud pärast 1938, lammutatud ilmselt 1996-97
8. Puukuur. Rajatud enne 1972
9. Kahekorruseline kivihoone. Rajatud 1997

Kahe ja poole sajandiga on hoonestus kolinud Tolli tänava äärest Pika tänava äärde.

Pargi 2 läänepoolsesse ossa, 1972 lammutatud talli kohale planeeritava uushoone mahulise kavandamise lähtekaalutlused

Mahulises ja kujunduslikus plaanis on tegemist pingerohke alaga. Pargi-Tolli ristmik on Kuressaare üks liiklusrohkemaid ristmikke. Seda kasutab peaaegu kogu linna lõunapoolsest osast lähtuv Sörve-suunaline transport, aga samuti kolme suure spaa külastajad. Sörve poolt mööda Pargi tänavat lähenejatele on Pargi 2 ristmikupoolne osa pikalt jälgitav. Tegemist on omamoodi maamärgiga. Umbes sellelt joonelt algab Kuressaare vanalinn, teisel pool Pargi tänavat on lossipark.

Hoone täpne ajalooline asukoht ja kuju taastamist ei vaja. Tegemist oli majandushoonega, mis hiljem osaliselt kohandati elamuks. Varasem paiknemine krundil muutus. Pärast Pargi tänavat rajamist 1861-1862 on ümbritsev situatsioon oluliselt muutunud.

Pargi tänavat hoonestus paikneb tänavat suhtes tagasiastega. Wildenbergi maja on krundipiirist keskmiselt 3,3 meetri kaugusel.

Arvestades, et talli kõrval on Pargi tänavat ääres asunud väheldane viilkatusega puithoone (lk. 15 nr. 4), tuleks uushoone rajamiseks kahe hoone mahud ühendada. Planeeritav uushoone paigutada Tolli-Pargi ristmiku äärsesse krundinurka nii, et fasaad piirneks vahetult Tolli tänavaga ja asuks Pargi tänavast 3 meetri kaugusel.

Wildenbergi maja (joonisel number 3) on selgete mahtudega kõrge (räästa kõrgus maapinnast ca 7 meetrit) suur puithoone, mis kaetud horisontaallaudisega (paremal taastatav Pargi 1 elamu, keskel Pargi 2, taamal vasemal funkumaja)

Tolli 2 endine postkontor on riskülikukujuline, kõrge viilkatusega kivimaja, mille räästa kõrgus maapinnast on ca 4 meetrit, harja kõrgus 9-9,5 meetrit (fotol paremal, vaates järgneb edasi veel kaks samas mahus ja samade proportsioonidega ajaloolist hoonet). Hoone ümbruse pind on planeeritava krundi pinnast ca 0,5 meetrit kõrgem.

Tolli 2 vastas üle tänavat asub 20. sajandi 30-ndate aastate lõpus ehitatud, klassitsistliku stiili sugemetega, heade proportsioonidega, kuid tänavapildis suurevõitu ja massiivsema mõjuv kivihoone, kunagine kino Skala, hiljem raamatukogu, räästa kõrgusega orienteeruvalt 9 meetrit (fotol taga keskel. Vasemal funkumaja, vaade avaneb Tolli tänavat poole; paremal tühi krundiosa, edasi Tolli 2. Perspektiivi ja lainurk-objektiivi kiusliku käitumise pärast tundub kinohoone fotol tundmatuseni tilluke). Hoone ümbruse pind on planeeritava krundi pinnast ca 0,5 meetrit kõrgem.

Tolli – Pargi ristmikul, üle Tolli tänava asub eelmisega samal ajal ehitatud kahekorruseline **funkelamu**, karniisi kõrgusega ca 7 meetrit (*fotol paremal taga; paremal ees Tolli 1; keskel Toll tänav; eespool ristuv Pargi tänav; vasemal Tolli 2; vasemal tagapool tühi krunt*). Funkelamu ümbrus on tänavapinnast veidi madalamal.

Fotolt paistab ilmekalt, kuidas kunagine kino Skala (paremal) kõrgub Tolli 2 hoone (vasemal) kohal.

Enamus planeeritavat hoonet ümbritsevatest hoonetest on võrdlemisi kõrged, karniisi või räästa kõrgusega 7 meetrit või rohkem. Lammutatud hoone (*fotol paremal*) on vaataja silma kõrguselt pakkunud üle tee paikneva kõrge hoone suhtes meeldivat vertikaaltuge ja vähendanud selle massiivsust. Endise tallihoone räästa kõrguseks maapinnast on ca 5-5,5, meetrit.

Praegu, tühja krundi puhul kõrgub endine kino Skala viilkatusega majade kohal rusuvalt, kuigi viimased pole kaugeltki väikesed. Arvestades ka seda, et Tolli tänava pind sellel lõigul langeb 0,5-1,0 meetrit Pargi tänava suunas, ei peaks vast planeeritavat maja püüdma ilmtingimata viilkatuste reaga sobitada ja liiga madalaks planeerida.

Arvestades ümbritsevat hoonestust, võiks planeeritava hoone karniisi või räästa kõrguseks valida 6-6,5 meetrit. Ta jääb ehk kõrguselt suurematele lähinaabritele veidi alla, kuid mõistlikul määral. Lisaks on funkelamu Tolli tänava poolne külg liigendatud, otsas asuva trepikoja karniis on planeeritava karniisiga umbes samal kõrgusel. Samuti on endise kino Skala hoone mahuliselt liigendatud. Tõsi, vaataja poolt kaugem, põhjapoolne, peasissepääsu osa on ülejäänust hoopis 1,5-2 meetrit kõrgem, kuid vaateperspektiivis vastuolu planeeritavaga pole.

Arvestades ümbritsevat hoonestust tuleks materjaliks valida kivi – selle sõna kõige laiemas võimalikus tähenduses. Vältida tehiskivist laiatarbe fassaadikattesüsteeme ja imiteerivaid materjale. Vältida väga eksklusiivseid materjale, mida arendaja võiks soovida ehitamise käigus vahetada odavama vastu (Raekeskuse näide). Pargi tänava poolses tiivas võib ilmestamiseks kasutada vähesel määral puitu – nii fassaadikattena kui detailidena (*näiteks uugid*). Katuse kaldeid ette ei määrata. Võimalik on rajada hoone lamekatusega, välistatud pole lame kaldkatust. Osaliselt võib kasutada ka kaldkatust, kuid siis pigem järsukaldelise fassaadikujunduselemendi kui tavapärase viilkatusena. Nähtavate katusepindade katteks kasutada kivi või valtsplekki. Parima lahenduse saamiseks korraldada arhitektuurikonkurss, kuhu nimeliselt kutsuda arhitektuurbüroosid, kes on Kuressaare vanalinnas edukalt, silmapaistvalt ja pieteeditundega tegutsenud.

PARGI 2 MUINSUSKAITSE ERITINGIMUSED:**Moodustada senise Pargi 2 baasil kolm krunti:**

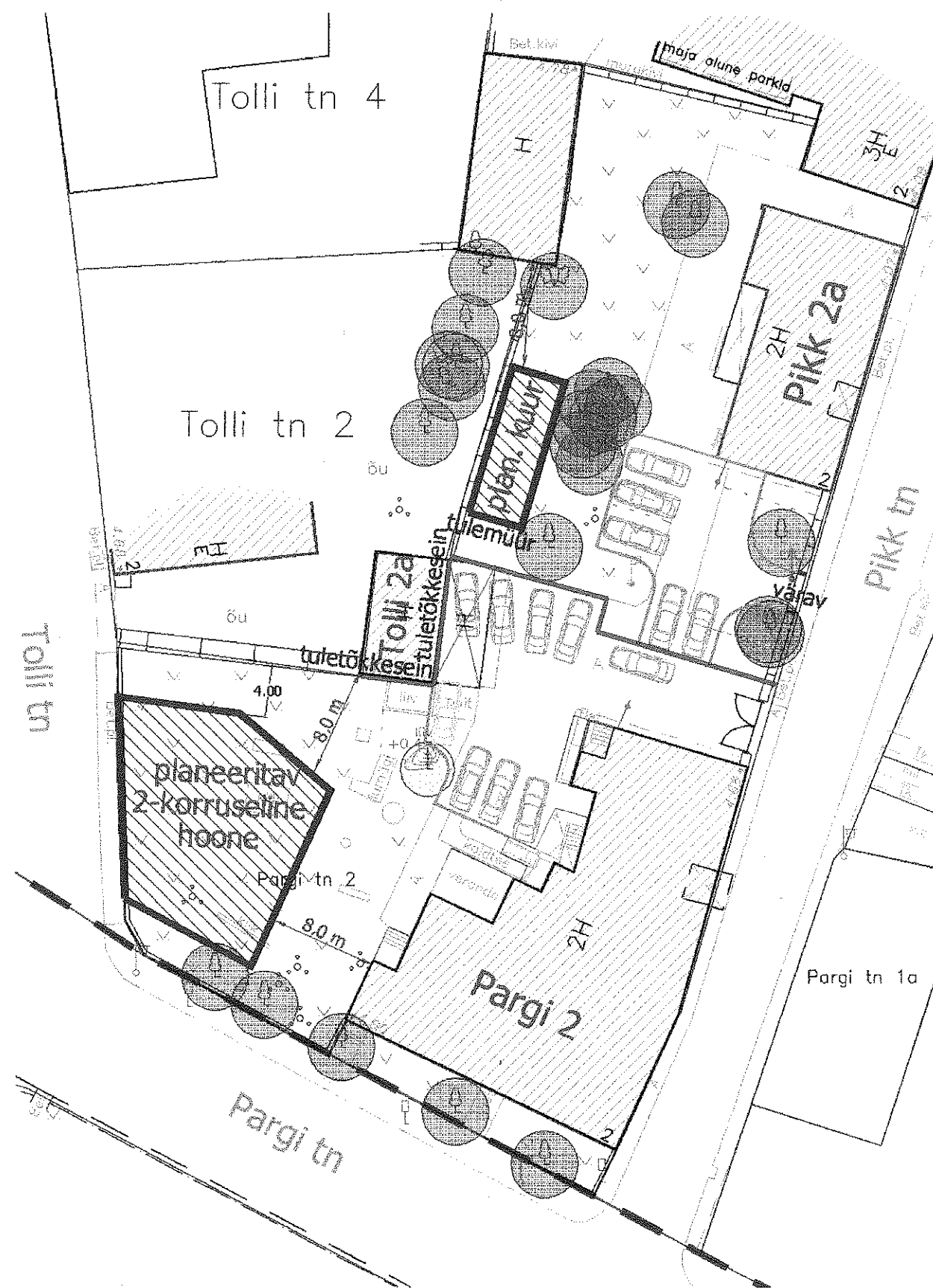
- **Pargi 2**, millel asub Wildenbergi maja ja kuhu planeeritakse kahekorruseline kivihoone
- **Pikk 2a**, kus asetseb 1997. aastal ehitatud kivihoone. Kavandatud vahepiir asetseb ajaloolise, 1938. aasta piiri läheduses. Krundi tollane aadress teadmata. 1972 likvideeriti ning liideti Pargi 2-ga. Sisepääsuks rajada väravaava joonisel näidatud kohta. Pikk 2 ja Pikk 2a hoonete vahel asuv väravaava sulgeda kiviaiaga. Sealne värav remontida, asendada pealmine horisontaallatt toekamaga, värvida ja tõsta planeeritavasse avasse Pikk 2a hoonest lõunas.
- **Tolli 2a** – krundi moodustamine on esimene samm, liitmaks abihoone tagasi Tolli 2 krundi juurde, kuhu ta kuni 1993. aastani kuulus. Liitmine leiab aset avaliku enampakkumise võitmise teel.

1. Planeeritav Tolli tänava äärne uusehitis:

1. Vastavalt Kuressaare linna ehitusmääruse § 17 lg 3 toimub vanalinnas uusehitise, mille ehitusalune pind ületab 100m², projekteerimine arhitektuurivõistluse võitnud töö alusel. Arhitektuurivõistlusel peab osalema vähemalt kolm arhitektuurbüroo või kõrgharidusega arhitekti poolt koostatud võistlustööd. Arhitektuurivõistluse korraldamisel lähtuda Kuressaare linna ehitusmäärusest ja EAL arhitektuurivõistluse korraldamise juhendist.
2. Hoone projekteerida kaasaegses arhitektuurikeeles ning integreerida tundlikult miljööksekkonda.
3. Räästa või karniisi kõrgus üldjuhul 6,0-6,5 m maapinnast
4. Harja (kui selline projekteeritakse kõrgus kuni 7,5 m maapinnast, harjajoon risti Tolli tänavaga, katusekalle järsk (üle 60 kaardi) ja/või lame (20-25 kaardi), võimalik rullmaterjalist kattega lamekatus. Kahepoolse, traditsioonilise kaldega viilkatuse kasutamist vältida.
5. Välisviimistluses tohib kasutada ainult vanalinna muinsuskaitsealale iseloomulikke ja nendega olemuslikult kokkusobivaid materjale. Kasutada ei tohi imiteerivaid materjale. Valdav ehitusmaterjal kivi (kõige laiemas tähenduses). Vältida laiatarbe fassaadikattesüsteeme. Eksklusiivsemaid, väga kalleid materjale kasutada ainult tellijapoolse nõudmise korral.
6. Piire rajada paekivi- ja metallaia kombinatsioonina. Tolli tänava ääres valdavalt kiviaiana, Pargi tänava Wildenbergi maja läheduses valdavalt metallaiana. Kõrgused sobitada naaberkruntide aedadega.
7. Säilitada olemasolev kõrghaljastus. Vajadusel korrigeerida hoone gabariite lokaalselt.
8. Normatiivsed kolm parkimiskohta asetsevad koos Wildenbergi maja kuue (seitsme) parkimiskohaga krundi keskosas. Looduda parkla selgepiirilisest väljaehitamisest. Katta vajalik osa territooriumist tänavakatte- ja/või murukiviga. Parkimiskohti katendile mitte märkida. Leida vanalinlike lahendusi parkimiskorralduse selgitamiseks (väikesed postid ketiga parkimiskoha otsas vms)
9. kaevetöödel nõutav arheoloogilise uuringu läbiviimine (meetod: järelevalve, vajadusel väljakaevamine)

Plaan eritingimuste juurde

Tumeroheline katkendjoon - Kuressaare linnuse ning selle bastionide, raveliinide ja vallikraavi ühise kaitsevööndi piir

2. Wildenbergi maja (joonisel tähistatud aadressiga Pargi 2)

Käesoleva MET-i raames hoone eritingimusi ei koostata, kuna puudub tahtlus seda lähitulevikus ümber ehitada või taastada. Kuid soovin omanikule südamele panna: Wildenbergi maja on minevikus olnud detailirohke ja kaunis kuurordiaja arhitektuuri esindaja. Ümberehituste käigus on detailid ajapikku kadunud ja ainsana on enam-vähem algtruult säilinud otsaviilu laudade ornamentlõige. Fotol esifassaadi rõdu (esikaanefotol hilisem veranda)

Foto enne 1936

3. Abihoone (joonisel tähistatud aadressiga Tolli 2a)

Seoses uute krundipiiride määramisega tuleb abihoone vastavusse viia tuleohutusnõuetega. Vastavalt kokkuleppele päästeametiga lahendatakse abihoone lõunapoolne viil ja idapoolne katus tuletõkkeseinana (tulepüsivusajaga 90 min).

1. Olev eterniitkate asendada savikivist katusega
2. Viiluots laduda sarnasest dolomiitmaterjalist, nagu on laotud abihoone põhikorruse välisseinad. Kusjuures kivid tuleb paigaldada vahetult katusekivide vastu.
3. Viilu- ja tuulekastide laudis eemaldada ja asetada paika tsementkiudplaat (ulatusega kuni katusekivideni). Seejärel kinnitada uuesti paika laudis, mille välispind võibata üle tuletokevärvi. Kõik otsaviilu ning viilu- ja tuulekastilauad taastada ilma tuulutuspiludeta
4. Kõik silmaga vaadeldavad ülevõõbatud puitpinnad katta seejärel toonilt sobiva värviga, mis omab sertifikaati koos tuletokevärvi kasutamiseks
5. Igakordsel fassaadivärvi uuendamisel kanda esimesena puidule tulekaitsevärvi kiht
6. Lammutada abihoonega külgnev kuur (joonisel tähistatud suure ristiga)
7. Leida võimalus säilitada lõunapoolsel otsaseinal olev fresko. Ühest küljest veidi hingekraapiv (meenutus lastekodust), on ta teisalt valmistanud aastakümneid rõõmu selle väikestele asukatele ja on Kuressaares unikaalne. Kogu otsaseina krohvi säilitamine pole vajalik.
8. Sulgeda idaküljes olev uks (näiteks petikuksena) ning taasavada põhjaküljes olev.

Fotol Tolli 2a abihoone

4. Planeeritav kuur, aadressiga Pikk 2a

1. lahendada traditsionaalsete mahtude, proportsioonide ja materjalidega, võttes aluseks miljööd ja sobivust Tolli 2a abihoonega.
2. avatäidete ja detailide puhul kasutada tänapäevast arhitektuurikeelt, mitte imiteerida ajalugu
3. lõunapoolne otsasein ehitada välja tulemüürina
4. Sulgeda Pikk 2 ja Pikk 2a vaheline värav kivialaga, soovi korral jättes sellesse koha jalgvärvale.
5. Rajada uus autovärv joonisel näidatud kohta.
6. Säilitada krundil olev kõrghaljastus
7. kaevetöödel nõutav arheoloogilise uuringu läbiviimine (meetod: järelevalve, vajadusel väljakaevamine)

Koostas: Madis Nõmm